

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

De Hortus Een Sieraad voor de Stad Vier eeuwen Amsterdams Botanisch Erfgoed

2017-2021

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

In de Amsterdamse Hortus vond Elizabeth Gilbert (44) de inspiratie voor de roman *Zet hart van alle dingen*, over een botanica die zich kon meten met Darwin.

door Anne Coninx en Leo Tolboom

Elizabeth Gilbert is terug in Amsterdam. Ze kwam voor een workshop voor een avondsamenkomst van de Hortus Botanicus. Ze kwam voor een workshop voor een avondsamenkomst van de Hortus Botanicus. Ze kwam voor een workshop voor een avondsamenkomst van de Hortus Botanicus.

Etos Botanical Boost!
power of plants

Naar het bos om je huid en haar te versterken met de vitale energie van planten. Een Botanical Boost geeft je de energieke boost die je nodig hebt om de natuur bij je thuis te brengen.

Producten: Lime Mint, Lime Mint, Lime Mint.

Beethoven in het groen

Hortus Botanicus Amsterdam is de plek waar Beethoven in het groen. Het is een plek waar de natuur en de muziek samen komen.

Projectmanagementbureau

Hortus Botanicus Amsterdam is de plek waar Beethoven in het groen. Het is een plek waar de natuur en de muziek samen komen.

Website screenshot for 'Het Parool' article. The article is titled 'Ijsmaak van Ijscupje en Hortus is een botanische bollentegeluk'. It features a photo of a person holding an ice cream cone.

Photograph of a meeting in a modern office. The office is labeled 'Buitenhof'. Several people are sitting around a long table, engaged in a discussion.

Red Dot Award: Communication Design website screenshot. It shows the award details for Hortus Honey, including the award name, category, and winner information.

Advertisement for 'A night at the museum'. It features a photo of a person in a museum setting and the text 'A night at the museum'.

Een Sieraad voor de Stad Vier eeuwen Amsterdams Botanisch Erfgoed

Innovatief en vooruitstrevend in 1638 als Hortus Medicus

Onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de stad en de
Universiteit van Amsterdam

De plantenwereld binnen handbereik voor arm of rijk, jong of oud

Met 4000 soorten van vijf continenten samengebracht op 1,2 hectare
Amsterdamse grond

De tuin voor Amsterdammers zonder eigen tuin

Gesteund door een Vereniging met ca 8.000 vrienden

Meer dan honderd vrijwilligersplaatsen en integratieplaatsen

Educatie voor Amsterdamse scholieren en studenten

Biedt diversiteit in toegang; van Iamsterdam City card tot StadspasMet
jaarlijks 140.000 bezoekers waarvan ca 50% toeristen

Draagt bij aan de spreiding van het toerisme door samenwerking in de
Plantage

Inspiratiebron voor honderden kunstenaars, wetenschappers en
ondernemers

Decor voor spraakmakende TV programma's "Buitenhof" en "Boeken"

Met een huishoudboekje dat goed op orde is

Innovatief en vooruitstrevend in duurzaam ondernemen, met koppeling van
de Warmte Koude Bron van de Hermitage aan de Hortus

De Hortus, een sieraad voor de stad, geeft glans aan Amsterdam

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

Inhoud

1	Planten en mensen	4
2	Een sieraad voor de stad	5
3	Het DNA van de Hortus.....	6
4	Bedrijfsplan	9
4.1	Product	9
4.1.1	Tuin	9
4.1.2	Vorm en inhoud	9
4.1.3	Collectie	10
4.1.4	Programmering.....	10
4.1.5	Educatie.....	11
4.1.6	Winkel en kaartverkoop	11
4.1.7	Horeca en zaalverhuur.....	12
4.2	Prijs	13
4.3	Plaats.....	13
4.4	Promotie	14
4.4.1	Het publiek	14
4.4.2	Communicatie	14
4.4.3	Klantenservice.....	14
4.5	Personeel.....	15
4.6	Proces.....	16
4.7	BeProefd.....	18
5	Stafafdeling.....	19
5.1	Financiën.....	19
5.2	ICT	19
5.3	Directiesecretariaat en office management.....	19
6	Ons commitment	20
7	Bijlagen	21
7.1	Stichting Hortus Botanicus Amsterdam Begroting 2017	22
7.2	Stichting Hortus Botanicus Amsterdam Meerjarenraming 2017 -2021.....	24
7.3	Benchmark musea.....	26
7.4	Benchmark entreprijzen botanische tuinen	28
7.5	Benchmark entreprijzen musea Amsterdam.....	29
7.6	Samenwerken omdat je samen sterker staat	30
7.7	Het educatieve aanbod	31
7.8	Bezoekersaantallen 1994 -2015.....	32
7.9	De mensen die het doen	33

1 PLANTEN EN MENSEN

Planten zijn de leverancier van zuurstof, voedsel, basis voor medicijnen en cosmetica, kleding, verfstof, bouw materiaal en energiebron. Afhankelijk van de toepassing worden verschillende delen van planten gebruikt: wortels, stammen, takken, stengels, bladeren, vruchten, zaden en vezels.

Wereldwijd zijn er zo'n 270.000 soorten planten bekend, waarvan er 4.000 in onze Hortus te vinden zijn. Meer dan 50.000 van alle plantensoorten zijn eetbaar en vormen met elkaar ongeveer 80 procent van het totale voedselpakket van de mensheid.

We hebben de plicht om goed voor de natuur te zorgen, voor onszelf, maar meer nog voor ons nageslacht. Zonder planten kan de mensheid niet overleven. Zonder mensen kan de tuin niet blijven bestaan.

De Hortus

- Is een kleine tuin met een grote diversiteit,
- Biedt rust in een dynamisch stadscentrum,
- Toont schoonheid in een prachtig aangelegd omgeving,
- Wordt goed onderhouden en verzorgd,
- Is rijk met 4.000 verschillende soorten planten van vijf verschillende continenten,
- Telt acht fraaie historische gebouwen,
- Heeft een goede horeca in een bijzondere omgeving voor bezoekers met een kaartje,
- Verkoopt Amsterdamse souvenirs van de tuin in winkel voor bezoekers met een kaartje.

Met medewerkers en vrijwilligers en vrienden die, trots als ze zijn op de Hortus, bijdragen aan Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie.

Dit document biedt een overzicht van wat we gedaan hebben, wat we momenteel doen en hoe we dat in de komende vijf jaar (slechts 1,3 procent van het bestaan van de tuin) verder willen verbeteren.

2 EEN SIERAAD VOOR DE STAD¹

De geschiedenis van de Hortus is onlosmakelijk verbonden met die van Amsterdam. Het is 1638, de stad is in voorgaande jaren geteisterd door pestepidemieën. Deze decimeerden de bevolking en verstoorden de economische ontwikkeling. Nicolaas Tulp, chirurgijn en burgemeester van Amsterdam, nam het initiatief tot de oprichting van een Hortus Medicus. Een tuin voor artsen en apothekers, waar kennis vergaard en gedeeld werd. Bij een volgende epidemie zou de stad beter voorbereid zijn en medicijnen ontwikkeld hebben. Een voorbeeld van 17^e eeuwse innovatie, passend bij de vooruitstrevende rol die ons land in de Gouden Eeuw kenmerkte.

Gelukkig bleef de stad gevrijwaard van verdere epidemieën en bleef de tuin bewaard tot vandaag de dag.

De Hortus Botanicus Amsterdam, in historisch perspectief (beknopt)

- **1638:** Hortus Medicus opgericht door de Burgermeesters van Amsterdam als 'Artzenijtuin' bij de Reguliershof (waar nu Keizersgracht en Utrechtsetraat elkaar kruisen)
- **1665:** in verband met de tweede uitleg van de Amsterdamse grachten moet de tuin verkassen, en krijgt een plek in de binnentuin van het Binnengasthuis
- **1682:** de Hortus verhuist naar de Plantage, een nieuw te ontwikkelen gebied net buiten de stad. Het is de plek waar ook nu de tuin nog gevestigd is
- **1715:** bouw van de huidige toegangspoort
- **1862:** bouw van de Hortulanuswoning, links van de toegangspoort
- **1877:** de tuin wordt onderdeel van de Universiteit van Amsterdam. Er wordt een collegegebouw gebouwd, rechts naast de toegangspoort (het gebouw dat wij nu kennen als Oranjerie).
- **1896 – 1918:** directeurschap Hugo de Vries, een wetenschappelijk hoogwaardige periode. De Vries maakte naam met zijn onderzoek betreffende experimentele erfelijkheidsleer of genetica. In deze periode worden de Palmenkas (1911) en het collegegebouw (1912) naar een ontwerp van stadsarchitect Van der Mey gerealiseerd
- **1986:** de Universiteit van Amsterdam wil een nieuwe onderzoekstuin in de Bijlmer ontwikkelen. Een burgerinitiatief verhindert de sluiting en bebouwing van de tuin. "Nooit meer verkassen" is het motto dat ruim 8.000 Amsterdammers bindt in hun verzet. Ze worden lid van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus, opgericht "tot behoud en instandhouding van de tuin". De verzelfstandiging wordt opgevangen door de Vereniging en de inzet van honderden vrijwilligers. Men start een actie om met een nieuwe kas de toekomst veilig te stellen
- **1992:** de instandhouding, het intellectuele, fysieke en administratieve behoud en beheer wordt ondergebracht in de zelfstandige Stichting Hortus Botanicus Amsterdam
- **1993:** oplevering van de Drieklimatenkas waarin tropische, subtropische en woestijnplanten een onderkomen vinden
- **2004:** verbouwing voormalig collegegebouw (en later Oranjerie) tot Hortus-horeca.
- **2011:** verbouwing winkel in de voormalige Hortulanus-woning
- **2013:** bouw van het Kweekhuis en herinrichting van de Overtuin, waar winterstalling, werkplaatsen, zadencollectie en kweekfaciliteiten worden ondergebracht
- **2016:** verbinding van de Hortus-verwarming aan de Warmte Koude Opslag van de Hermitage. Onder het motto "Tussen Kunst en Kas" worden de installaties van beide organisaties door middel van geboorde leidingen aan elkaar gekoppeld en worden de kassen met restwarmte van de Hermitage voorzien en levert de Hortus koeling retour

¹ Wijnands, D.O., J. Heniger, en E. J. A. Zevenhuizen. *Een Sieraad Voor De Stad, De Amsterdamse Hortus Botanicus 1638-1993*. Amsterdam: Amsterdam UP B.V. 1997.

3 HET DNA VAN DE HORTUS

De Hortus, 'Hortus Botanicus Amsterdam – anno 1638' is één van de oudste plantentuinen ter wereld. Hier is in ruim 378 jaar werelderfgoed samengebracht. Ruim 4.000 plantensoorten van vijf verschillende continenten hebben hier, bijeengebracht door mensen, een plek gevonden. Het complex, de tuin samen met onze gebouwen, is aangemerkt als rijksmonument en telt acht rijksmonumentale gebouwen. Het geheel bepaalt de sfeer en de beleving voor onze bezoekers.

De Hortus is een unieke historische plantentuin, die in stand gehouden wordt doordat er kaarten verkocht worden aan toeristen en buurtbewoners en dankzij een onmisbare structurele bijdrage van de stad.

De gemeente Amsterdam steunt de Hortus met een structurele exploitatie-subsidie, ongeveer 25 procent van de begroting, om het Amsterdams en universitair erfgoed voor de toekomst te behouden en de daarmee samenhangende kennis over te kunnen dragen.

De Hortus Botanicus is organisatorisch vergelijkbaar met een museum. “Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat aan de samenleving en haar ontwikkeling.”²

De **visie** van de Hortus is dat “we SCHOONHEID, KWALITEIT EN HARMONIE willen bieden”.

Vanuit die visie werken we samen aan onze **missie**, “waarmee we mensen van alle leeftijden willen laten genieten van de schoonheid en diversiteit van planten uit de hele wereld. Daarbij willen we ze helpen hun kennis te vergroten en hen bewust maken van het belang van planten voor onze wereld.”

De Hortus is zowel museum als museumstuk. Behalve nieuw ontwikkelde onderdelen in de tuin hebben we te maken met de fysieke erfenissen van meer dan 300 jaar. Inrichtingsplannen (vanaf 1682), gebouwen (vanaf 1715) of bomen (vanaf 1795). Deze getuigen van de fysieke historie staan vaak in een afwijkende, moderne context en maken van de tuin een *palimpsest*: een hergebruikt stuk perkament, waarop sporen van eerdere teksten nog zichtbaar zijn.

Goede voorbeelden van dergelijke monumentale sporen in een afwijkende moderne context zijn de Ginkgo in het halfroond en de Gunnera bij de grote vijver.

De ontwikkeling van de Hortus, tussen 2010 en 2016, is zichtbaar geworden in een combinatie van kwantitatieve groei en kwalitatieve verbeteringen:

- meer inkomsten door meer bezoekers,
- meer verhuur van zalen,
- meer programma-aanbod,
- meer activiteiten van derden,
- verbouwing van de winkel
- verbetering van de horeca,
- uitbreiding van de educatieve activiteiten,
- realisatie van nieuwe presentaties, de Woestijnkas en het Kaslokaal,

² Museums Association, *Code of Ethics for Museums*. (2015), <https://www.museumsassociation.org/download?id=1155827>. The Museums Association (MA) agreed a definition in 1998. It says: 'Museums enable people to explore collections for inspiration, learning and enjoyment. They are institutions that collect, safeguard and make accessible artefacts and specimens, which they hold in trust for society.' This definition includes art galleries with collections of works of art, as well as museums with historical collections of objects.

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

- een nieuw kweekhuis en werkplaats, herinrichting van de Overtuin,
- een nieuw collectieregistratiesysteem, geïmplementeerd en gedeeld met collega-instellingen in Nederland, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, de VS, Duitsland en Zuid-Afrika,
- realisatie van de koppeling van de klimaatinstallaties van Hermitage en Hortus waarbij de restwarmte van de Hermitage Warmte Koude Opslag benut wordt voor de verwarming van de plantenkassen van de Hortus.

De groei zette door ondanks, maar werd ook versneld door, de tegenwind van het economisch klimaat sinds 2008. Minder gemeentesubsidie (van € 740.000,- per jaar naar € 540.000,-) en beëindiging van de rijksge subsidieerde instroom- en doorstroombanen (circa € 201.000,- per jaar) hebben we op moeten vangen door gedwongen afscheid van betaald personeel, meer doen met minder personeel, en extra aandacht voor geld genererende activiteiten. Door onze inzet staan we er goed voor: 2014 en 2015 hebben we financieel goed en gezond afgesloten.

We lopen echter ook aan tegen de grenzen van de groei, waarbij we onszelf een aantal kritische vragen moeten stellen:

- Hoeveel werk kunnen we aan zonder personele uitbreiding?
- Hoeveel last mogen we de burens vragen om normaal te vinden voordat het overlast wordt?
- Hoeveel bezoekers in de tuin betekent het einde van de 'rust' (de beleving van een oase in de stad)?

De komende vijf jaar moeten we de balans bewaren. Doorgaan op de goede weg, snoeien in activiteiten, de tuin binnen de perken houden.

Op de volgende pagina's beschrijven we ons bedrijfs- en marketingplan. De Hortus is een holistisch geheel. In zeven samenhangende onderdelen (de zeven "P's") beschrijven we wat ons als "producent" verbindt met onze "consumenten". Het geeft inzicht in wie we zijn, welke richting we op willen en welke verbeteringen we willen realiseren. Vanuit onze holistische benadering willen wij de Hortus Botanicus Amsterdam de komende vijf jaar beheren en presenteren.

Sinds de verzelfstandiging
van de tuin in 1986
bezochten meer dan
2,5 miljoen betalende
bezoekers de Hortus

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

Product

Kwaliteitsverbetering voor kwantitatieve groei

Prijs

Betaalbare toegang tot de tuin voor iedereen

Plaats

Het groene hart van
Cultureel erfgoed Amsterdam

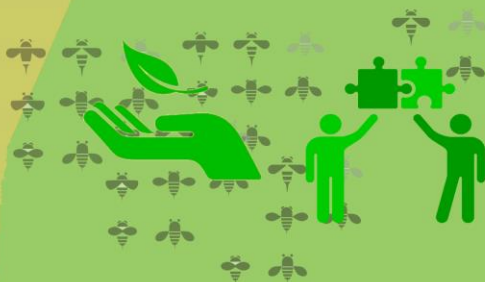
Personeel

Verbinden en opleiden

Proces

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

beProefd

Sustainable partnerships

Promotie

Verbeteren customer service
Verschuiven mediakanalen

4 BEDRIJFSPLAN

4.1 Product

'De Hortus, Hortus Botanicus Amsterdam – anno 1638' is het merk dat we voeren en proberen te laden. Het is één van de oudste plantentuinen in de wereld. De tuin is 365 dagen per jaar toegankelijk voor publiek. Een entreebewijs voor de Hortus biedt toegang tot de tuin, de collectie, onze kennis, de horeca, zaalverhuur en de museumwinkel.

Onze inzet is om tuin,
collectie en gebouwen in goede,
opgeruimde en schone staat,
365 dagen per jaar te presenteren.

4.1.1 Tuin

Een Hortus Botanicus is de Latijnse benaming voor een plantentuin. Wij tonen onze collectie in een ommuurde tuin, waar de bezoeker binnentreedt door een monumentaal toegangshek uit 1682. Dit hek markeert de overgang tussen de stad en de tuin, en moet een beleving van sfeerverandering oproepen bij hen die binnentreden. Het eerste contact met de kaartverkoper (m/v) en een blik op de belofte waar het kaartje toegang toe biedt, is al een onderdeel van de tuin. Deze kleine afstand brengt je van de dynamiek van Amsterdam naar de rust van de Hortus.

Karakteristiek voor de tuin is de diversiteit. Op natuurlijke wijze staat op 1,2 hectare een planten rijkdom van vijf continenten bijeengebracht Amsterdammers.

Kwaliteitsverbetering door dienstverlening;

- Introductie van nieuwe media voor kennisdeling en informatievoorziening
- Verbeteren van de bereikbaarheid van organisatie voor de klanten door de inzet van sociale media en een andere manier van telefonie
- Hospitality manager in het hoogseizoen voor gastenontvangst, toegangsmanagement en klachtenafhandeling
- Verbetering automatisering bij toegangscontrole om onze vrijwilligers te ontlasten
- Verbeterde begeleiding en opleiding personeel, zowel bij de entree als in de horeca
- Extra schoonmaak sanitair gedurende de openingsuren

4.1.2 Vorm en inhoud

Een historische botanische tuin in het centrum van de stad is zowel een leeromgeving als een sieraad. Dit komt goed naar voren in bijvoorbeeld de Snippendaaltuin en de Woestijnkas. Hier is te zien hoe thematiek het recreatieve karakter van de tuin versterkt, terwijl de tuinaanleg de educatieve functie ondersteunt. Deze lijn willen we de komende jaren doortrekken: door vorm en inhoud op elkaar af te stemmen, scheppen wij een 'kloppend landschap' dat tegelijk een 'fysieke

leeromgeving' is. De leeromgeving als sieraad of het sieraad als leeromgeving. De tuin bestaat uit een aaneenschakeling van sferen en thema's die als geheel een wandelpark vormen.

4.1.3 Collectie

Een collectie met een doel. Oorspronkelijk medicinaal georiënteerd, bedoeld om artsen, chirurgijns en apothekers te scholen in de geneeskraft van de natuur. Anno 2016 wordt de collectie nog steeds benut als fysieke leeromgeving en kenniscentrum.

4.1.3.1 Kennis delen

De Hortus-organisatie beheert en genereert kennis, zowel historisch als botanisch. De mensen van de Hortus hebben die kennis sinds de oprichting opgebouwd, met de bedoeling deze kennis te delen. Dat is nog steeds de essentie van ons collectiewerk. De verzameling van de Hortus bestaat uit wetenschappelijk gedocumenteerde, levende planten. De informatie over de planten wordt beheerd met de software IrisBG, in een database die voor alle werknemers toegankelijk is. De gegevens worden verzameld en beheerd ten dienste van de missiedoelen publieksinformatie en -educatie, voor plantverzorging, collectieplanning en wetgeving.

De collectiegegevens worden op drie niveaus beheerd: de soort, de herkomst en de plant zelf. Op soortniveau ('taxon') is alle informatie over de plantensoort te vinden. Hier wordt de informatie beheerd die op de bordjes verschijnt, zoals naam, verspreidingsgebied en een beknopte toelichting. Het tweede niveau is dat van de herkomst van het individu ('accessie'). Dit zijn de 'identiteitspapieren' van onze planten. Het derde niveau is dat van de fysieke plant, zoals deze te zien is in de tuin ('item'). Hier beheren we gegevens over standplaats, opkweek en onderhoud. De database bevat een schat aan informatie, maar kan gemakkelijk uitgroeien tot een administratief monster. Bij al het werk in de database geldt daarom: wij registreren zo veel als nodig, maar zo weinig als mogelijk.

4.1.3.2 Behoud en beheer

Bij de ontwikkeling van de collectie wordt gestreefd naar een beperkt verloop en doelgerichte veranderingen. Zowel bij het afstoten van bestaande planten als bij het opnemen van nieuwe wordt getoetst of de plant een wenselijk element is wat betreft de soort, de herkomst en het individu.

Inhoudelijke aandachtspunten in de collectie zijn onder meer medicinale planten uit de *pharmacopee van Tulp* (1636), voedselgewassen, Zuid-Afrikaanse planten, Nederlandse kensoorten en cycadeeën.

4.1.3.3 Wetenschap en natuurbescherming

De komende tijd zullen we de mogelijkheden verkennen om vanuit het collectiebeheer activiteiten te ontplooiën op het gebied van wetenschap en natuurbescherming. Dit doen we niet in ons eentje, maar door partnerschappen aan te gaan met universiteiten, terreinbeheerders en financiers.

Investeren in de relatie met wetenschappelijke Botanische instituten

- We gaan de relatie met de UVA nieuw leven in blazen en versterken
- Met de universiteiten Wageningen en Nijmegen verkennen we samenwerkingsvormen voor onderzoek aan de Zuid-Afrikaanse collectie en bij natuurherstelprojecten in Nederland
- Voor inzet van onze wetenschappelijke expertise zoeken we derde geldstromen

4.1.4 Programmering

De Hortus is een 'museum' met een levende collectie. De vaste presentatie van onze collectie is elke dag, 365 dagen per jaar, anders te beleven. Afhankelijk van de seizoenen, het tijdstip van de dag en het weer, is elk bezoek aan de tuin anders.

Daarnaast bieden we een gevarieerd programma:

- thematische rondleidingen, lezingen en workshops;
- tentoonstellingen, een of twee per jaar, waaronder de IGPTY-expositie;
- het Witte Nachtdiner op 21 juni;
- muziek op de zondagmiddagen in juli en augustus;
- als de Victoria Amazonica waterlelie bloeit, organiseren we een babyfotoshoot voor bezoekers voor die ene iconische foto
- het Hortusfestival op zes donderdagen in juli en augustus;
- de najaarsmarkt in het derde weekend van september;
- de Museumnacht elke eerste zaterdag van november;
- Illuminade van het Amsterdam Lightfestival, midden december tot begin januari.

4.1.5 Educatie

Educatie is een kerntaak van de Hortus. De kennis die wij beheren, willen we overdragen en delen met onze bezoekers zodat zij het belang van planten voor hun eigen leven beter begrijpen. Daartoe bieden we cognitieve en ervaringsprogramma's voor het basisonderwijs, middelbaar onderwijs, voortgezet onderwijs, wetenschappelijk onderwijs en de buitenschoolse opvang. Naast schoolonderwijs richt educatie zich op de individuele bezoeker. Hiervoor worden lezingen, workshops, (schemer)rondleidingen en nachtcolleges geprogrammeerd.

Onze doelstelling luidt: "We willen onze bezoekers, jong en oud, individueel of in groepsverband, bewust maken van het belang van planten voor het dagelijks leven van de mens, alsmede van de rol die de mens kan spelen in het behoud van (kwetsbare) natuur en planten." De jeugd (de bezoekers van onze Hortus in de toekomst) krijgt hierbij extra aandacht.

Met twee educatiemedewerkers, aangevuld door een team van 35 vrijwilligers die lessen en rondleidingen verzorgen, zetten we in op het zaaien van kennis over – en oogsten van waardering voor – de natuur. Uitgangspunt in ons scholenaanbod is keuzevrijheid voor docenten, afgestemd op specifieke lesbehoeften.

Optimale toegankelijkheid voor scholen. Scholieren die de tuin bezoeken zijn de "Vrienden van de toekomst" en gebruikers van de Hortus over twintig jaar. Hierin willen we investeren.

- **Door een zo betaalbaar mogelijk tarief voor scholieren en begeleiders**
- **Individen en bedrijven bieden we de mogelijkheid schoolbezoeken te sponsoren**
- **Het bestaande aanbod uitbreiden met module middelbaar beroepsonderwijs**

4.1.6 Winkel en kaartverkoop

De inkomsten uit kaartverkoop vormen een essentieel onderdeel (ca. 25%) van de jaaromzet van de Hortus. Door een bewuste prijsdifferentiatie is de tuin toegankelijk voor alle Amsterdammers, Nederlandse- en buitenlandse toeristen (jaarlijks 50% van alle bezoeken). De entreeprijs wordt jaarlijks vergeleken met die van collega-musea en -tuinen. De Hortus neemt onder andere deel aan de 'I Amsterdam City Card' en de 'Stadspas'. De Museumjaarkaart is niet geldig, omdat we onze eigen vriendenpassen voor leden van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus hebben. Met al jarenlang circa 8.000 betalende leden beschikken we over een grote, loyale en dicht bij de Hortus staande achterban. De betrokkenheid van de leden van deze vereniging blijkt uit de grote respons op incidentele *crowdfunding* acties – ten behoeve van educatie of gebouwenonderhoud. Ook blijkt jaarlijks dat de Hortus opgenomen is in testamenten van onze vrienden.

Met het toegangsbewijs kunnen de bezoekers genieten van de tuin, de collectie en de gebouwen, de dag-horeca en de Hortus Store. Deze bescheiden winkel, niet te missen bij het verlaten van de tuin, biedt bezoekers de mogelijkheid 'iets' mee te nemen van de tuin. Een souvenir en een glimlach. De winkel draagt financieel bij aan de instandhouding van de tuin. Hij versterkt het merk Hortus Botanicus en fungeert als 'ambassadeur van de collectie'. De gedachte hierachter is een gedeelte van de collectie te kunnen terugzien in de producten die verkocht worden in de

winkel. De Hortus Store richt zich op kwalitatief hoogwaardige, duurzaam en eerlijk geproduceerde artikelen die je thuis doen terugdenken aan de Hortus.

Drie procent meer winkelomzet

- **Verbetering coördinatie door urenbuitbreiding**
- **Training twintig vrijwilligers die 363 dagen per jaar, de kaart- en winkelverkoop bemensen**
- **Verbetering van ons winkelaanbod**
- **Uitbreiding van Hortus-eigen producten**

4.1.7 Horeca en zaalverhuur

Ook in ons restaurant volgen we de kernwaarden Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie. Je vindt ze terug in de veelgeprezen wandbespanning van Claudy Jongstra, de bewuste keuze voor planten, de benaming van de Oranjerie en Laranjazaal, de inrichting van het terras met een selectie van kruiden, de keuze van ons biologische assortiment en 'de kaart' die we voeren tot en met de samenstelling en de uitstraling van ons personeel. De bedoeling is de klanten een tuinervaring te bieden, een picknick in het groen. Hoewel we geen eigen productie kunnen bieden, streven we voor onze klanten naar de beleving van 'uit de tuin, op je bord'. De menukaart wordt ieder seizoen aangepast.

De horeca-activiteiten zijn onder te verdelen in de dagexploitatie voor bezoekers van de tuin, het bieden van een vergaderomgeving met een groene uitstraling in het hartje van Amsterdam, de verhuur ten behoeve van 'de viering' van levensmomenten en tenslotte foto's- en filmopnamen.

De **dagexploitatie** vormt een integraal onderdeel van het aanbod van de Hortus: de tuin en een bijpassend drankje en hapje. We zetten concrete acties uit, zoals 'entree+lunch'-arrangementen, diners bij concerten en de invulling van de decoratie van eetbare planten op het terras. In het menu wordt gewerkt met zo veel mogelijk biologische producten. De Hortus serveert al lang niet meer 'alleen maar belegde broodjes'. Met dagelijks wisselende (warme) lunchgerechten en het aanbod van eigen diners en catering, is de keuken enorm gegroeid. Voor de komende jaren wordt deze groei naar een kwalitatief restaurant verder doorgezet.

Van Hortuscafé naar Hortus Restaurant

- **Door verbouwing en vergroting van de keuken**
- **Werving extra kok**
- **Verbetering van de menukaart, meegaand met de seizoenen**
- **Scholing van het personeel**

Vergaderen in het stadsgroen is een vorm van zakelijk verhuur aan bedrijven en overheden. We hebben verschillende zalen die hiervoor, in combinatie met toegang tot de tuin, overdag kunnen worden gehuurd. Dit aanbod willen we consolideren.

De Hortus biedt een prachtige setting voor '**de viering van levensmomenten**' – huwelijksvoltrekkingen, verjaardagen, promoties, maar ook condoleances. Hiervoor bieden we een unieke omgeving op een triple A-locatie. Dit is een veelbelovende bron van inkomsten. Deze tak van de Hortus is de laatste jaren gegroeid. Het waarborgen van onze kernwaarden, en dan met name rust en kwaliteit, verdient hier dan ook extra aandacht. De Hortus is sinds de vestiging op de huidige locatie (in 1682, toen nog buiten de stad) omgeven door de uitdijende stad. Nu liggen we midden in een van de mooiste buurten van Amsterdam, de Plantage. Onze naaste burens zijn belangrijke stakeholders voor de Hortus, met wie we in onze bedrijfsvoering nadrukkelijk rekening willen houden.

Huurders moeten dan ook passen bij onze kernwaarden Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie in de manier waarop zij hun levensmoment vieren. Daarop gaan we nadrukkelijker selecteren. Geen dansfeesten met dj's, geen versterkte muziek. We willen de kwaliteit van de organisatie van de

viëring verbeteren, de mogelijkheden van onze eigen keuken uitbreiden en de begeleiding van ons personeel of medewerkers bij de feesten intensiveren.

Exclusiviteit en inclusiviteit

- Selectie huurders
- Aanpassing van onze regels voor de verhuur
- Verhoging van de huurprijs
- Zichtbare aanwezigheid tijdens de verhuur
- Verbeteren van de nazorg

Een aparte vorm van verhuur is die ten behoeve van **foto- en filmopnames**. Regelmatige klanten zijn onder meer reclamemakers en communicatiebureaus (werkzaam voor o.a. Scotch en Soda, Bijenkorf, Etos) en filmproducenten. Wij werven hiervoor niet actief, maar reageren per verzoek. Op basis van vaste tarieven en regels stemmen we in een beperkt aantal gevallen in met zo'n verzoek. Criterium daarbij is dat de gewone bezoeker zo min mogelijk overlast ervaart, en dat de producten qua uitstraling en niveau passen bij het imago van onze Hortus.

4.2 Prijs

De prijs die een bezoeker bij de Hortus moet betalen is vergelijkbaar met het overige aanbod van cultureel erfgoed in de Plantage en het Amsterdamse museumveld. Kwaliteit heeft een prijs. We bieden Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie in en passend bij een drukbezochte hoofdstad.

Exclusiviteit en inclusiviteit

- Prijsverhoging een hogere prijs, in twee stappen van € 0,50 tot een vol tarief € 9,50 (alle overige entreprijzen worden hieraan gerelateerd)
- Verhoging tarieven verhuur Palmenkas en het Hortus Restaurant
- Onderscheidend, specifiek Hortus-gerelateerd winkelaanbod tegen een wat hogere prijs
- Prijsverlaging scholieren en schoolbezoeken
- Toegangsregeling Stadspashouders handhaven

4.3 Plaats

Met de ligging op de huidige locatie, sinds 1682, vormt de Hortus het hart van de Plantage, met om ons heen achttien elkaar complementerende musea en twee toptheaters.

“Amsterdam is de culturele hoofdstad van ons land. De stad heeft het grootste en meest diverse aanbod van kunst, cultuur en erfgoed in Nederland. Dat is niet alleen belangrijk voor onze inwoners, maar het geeft ook een sterke impuls aan kwalitatief hoogwaardig toerisme en maakt Amsterdam aantrekkelijker als vestigingsplaats voor het (internationale) bedrijfsleven. Cultuur is dus ook een sterke economische motor. Hierin investeren, verdient zich dubbel en dwars terug.”

3

De 378 jaar oude Hortus, opgericht door de voorgangers van het huidige college, is één van de oudste cultureel-erfgoedinstellingen in Amsterdam. Met 150.000 bezoekers, waarvan 50 procent toeristen, draagt de Hortus bij aan het aanbod voor de talloze toeristen in de stad en zorgt ze voor een goed alternatief buiten het overvolle centrum.

³ Gemeente Amsterdam, *Amsterdam is van Iedereen. Coalitieakkoord 2014-2018*. (Amsterdam, 2014), https://www.amsterdam.nl/publish/pages/96325/coalitieakkoord_2014-2018.pdf. Pagina 30.

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

Hoewel de begrenzing van het werelderfgoed van Amsterdam, de Grachtengordel, letterlijk door onze tuin loopt, vormt de Hortus in historische zin een onlosmakelijk onderdeel van dit gebied. De verhuizing van de Hortus naar de huidige locatie in 1682 was het gevolg van de uitbreiding van het grachtengebied. De grondleggers van de tuin waren dezelfde regenten die de stad groot gemaakt hebben. De Hortus beheert, behoudt en presenteert het gezamenlijk erfgoed van de Amsterdammers en de Universiteit van Amsterdam voor hen.

4.4 Promotie

'De Hortus - Hortus Botanicus Amsterdam – anno 1638' is een sterk merk dat al ruim 375 jaar met inhoud geladen is. De laatste vijf jaar richt de marketing van de Hortus zich op *brand management* met als primair doel een grotere naamsbekendheid voor de Hortus, meer waarde aan het merk met als gevolg meer bezoekers en meer strategische samenwerkingen met derden. Uiteraard wordt hierbij elke verandering getoetst aan de kernwaarden Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie. De Hortus is voor iedereen. Ondanks dat we de exclusiviteit (kwaliteit) vergroten en de prijs verhogen bij onder andere de zaalverhuur, blijft de Hortus aan de andere kant werken aan een lage drempel voor stadspashouders en lage prijzen voor scholen.

Investeren in kennis van de behoeften van onze klanten

- **Periodiek bezoekersonderzoek naar de visitor intentions en -profiel**
- **Opzetten en uitvoeren marktverkenning ten aanzien van de verhuur voor vergaderingen en vieringen zal, resulterend in promotiestrategie en sales campagne**
- **Versterken analyse van de beschikbare data door onze internet activiteiten**

4.4.1 Het publiek

"Het" publiek bestaat niet. De diversiteit van de bezoekers van de Hortus is zo groot als de plantenrijkdom in onze tuin. We maken onderscheid op basis van de 'visitor 's intentions'. Wat zijn de beweegredenen van de verschillende bezoekers? Zijn die wetenschappelijk, educatief, recreatief, toeristisch, artistiek, gericht op groen of op ontspanning? Op basis hiervan verdelen we ons publiek in verschillende doelgroepen, waarbij we ook nog rekening houden met leeftijdsopbouw en herkomst (50 procent komt uit het buitenland: Engeland, Spanje, Italië, Portugal, Frankrijk, Duitsland, Scandinavië en Rusland). Ook houden we rekening met financiële draagkracht. De Hortus is voor iedereen, zowel rijk als arm. De verschillende faciliteiten binnen de Hortus: het Kweekhuis, het Kaslokaal, de horeca en de winkel, geven de mogelijkheid onze boodschap in verschillende vormen, voor diverse doelgroepen en op gevarieerde tijden, tegen verschillende prijzen aan te bieden.

4.4.2 Communicatie

Informatievoorziening en bereikbaarheid is essentieel voor een goede klantrelatie. Om de huidige aandacht voor de Hortus te borgen is het van belang om een mix van promotiemiddelen te blijven benutten: Hortus Magazine (1 x per jaar), seizoensgroeten (3 x per jaar), digitale nieuwsbrief 'Hortusbericht' (maandelijks), advertenties, accounts op online media, het inzetten van toegangsacties en deelname aan toeristenkaarten, free publicity in de pers, en samenwerkingen in groter marketingverband.

We zetten in op verdubbeling van het aantal volgers op sociale media

- **We onderzoeken waar we printmedia kunnen vervangen door digitale media**
- **De bespaarde middelen zetten we in voor ontwikkeling nieuwe media**
- **Inzet voor kennisoverdracht in de tuin, door deelname aan bestaande applicaties (NVBT) en Plantage app.**

4.4.3 Klantenservice

"You'll never get a second chance to make a first impression." De ontvangst bij de poort is het eerste fysieke contactmoment met de Hortus. De kwaliteit van de service hier moet 7/7 gewaarborgd blijven. De kaart- en winkelverkoop wordt gerund door zo'n twintig vrijwilligers.

Deze groep moet begeleid worden. Daarvoor hebben we een betaalde coördinator (0,5fte) in dienst.

Telefonisch zijn we niet goed bereikbaar, maar met name door het internet en social media is de bereikbaarheid van de Hortus voor (potentiële) bezoekers veel groter geworden. Vragen, het delen van ervaringen, klachten en complimenten, bereiken ons steeds meer via info@dehortus, facebook, instagram en externe publieke platformen zoals TripAdvisor. Het gaat om reactie.

We nemen elke klacht serieus en reageren binnen een week

- Klachten zijn voor ons een drijfveer voor verbetering
- We benutten klachten als mogelijkheid tot communicatie
- Negatieve feed-back proberen we om te buigen in een positieve waardering van de klager voor de Hortus
- We zorgen voor een feed-back knop op de openingpagina van onze website

4.5 Personeel

De Hortus biedt werk aan circa veertig medewerkers, die samen goed zijn voor 25 fte. Met de hulp van vrijwilligers is de Hortus 365 dagen per jaar open. Voor incidentele werkzaamheden worden externen ingehuurd.

In de Hortus-organisatie wordt gewerkt met drie vormen van management, te weten lijnmanagement, vrijwilligersmanagement en projectmanagement.

We investeren de komende tijd in het versterken van het DNA.

- Om de kwaliteit van ons aanbod te verhogen is een goede samenwerking tussen betaalde medewerkers, vrijwilligers en externen vereist
- In alle geledingen van de Hortus wordt geïnvesteerd in verbondenheid

Voor ons personeel geldt samenwerking, ontwikkeling, kwaliteit en flexibiliteit. Dat vertaalt zich in de volgende aspecten:

- **Passie** - alle medewerkers, betaald of onbezoldigd, participeren vanuit intrinsieke motivatie en betrokkenheid bij de Hortus, waarbij we zoeken naar de juiste man/vrouw op de juiste plek (kijkend naar talent en kennis).
- **Vaste dienstverbanden** - we hechten waarde aan grote betrokkenheid van ons personeel bij de realisatie van onze doelen. Daarom bieden we zo veel mogelijk, ook in onze horeca, vaste dienstverbanden.
- **Passende arbeidsvoorwaarden** - we volgen de cao Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening – en voor de Horeca de cao Horeca.
- **Opleiding** - we willen medewerkers opleiden, scholen en coachen tot het gewenste niveau.
- **Expertise** - ontbrekende kennis halen we in huis door professionals in te huren.
- **Vrijwilligers** - de medewerkers vormen de kern van de organisatie en zijn daarmee verantwoordelijk voor de aansturing en begeleiding van de vrijwilligers. Vrijwilligers vullen het personeelsbestand aan.
- **Diversiteit** - een personeelsbestand van medewerkers met diverse culturele achtergronden, seksuele voorkeuren en eigen levenswijzen in uiteenlopende leeftijden.
- **Veiligheid en gezondheid** - een gezonde en veilige werkomgeving waar medewerkers en vrijwilligers prettig kunnen werken en groeien.

In de komende periode gaan we de personele inzet in de weekenden in het hoogseizoen professionaliseren. Elk weekend (en tijdens feestdagen) zal er een betaalde 'leidinggevende' aanwezig zijn. Een medewerker die als gastheer/gastvrouw de problemen die onze vrijwilligers bij kaartverkoop en de medewerkers in de horeca tegenkomen, integraal kan 'tackelen'. Concrete aanpassing is het verder automatiseren van de bezoekerstoegang.

4.6 Proces

De Hortus staat midden in de Amsterdamse samenleving. Daar zijn we ons van bewust en we willen daar graag actief invulling aan geven. Dertig jaar na de oprichting telt de Vereniging nog steeds circa 8.000 betalende leden (en zo'n 14.000 als we de familieleden meetellen!). Van deze leden is een derde woonachtig in postcodegebieden rond 1018, een derde in de rest van Amsterdam en een derde in de rest van het land.

Bijdragen aan een stabiel ledenbestand van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus

- Service aan de leden verbeteren
- Uitbreiding van de ledenvoordelen -
- Korting op de zaalhuur, winkelaankopen, ledenreis naar plantentuinen onder leiding van onze experts, gratis consult "plantendokter", twee speciale ledendagen met activiteiten

Daarnaast werken er bij de Hortus talloze vrijwilligers, betrokken Amsterdammers die een bijdrage willen leveren aan het behoud van hun erfgoed. Ze werken in de winkel en bij de kaartverkoop, ze helpen bij het onderhoud van de tuin, het wetenschappelijk beheer van de collectie, in het besturen van de Stichting en de Vereniging, en zij versterken ons bescheiden team van twee educatoren in het delen van onze kennis met leerlingen van het basisonderwijs, het MBO, VO en WO.

De Hortus is zich bewust van de bijdrage die zij levert aan het stedelijk beleid van het stadsbestuur. "Amsterdam is voor iedereen" geldt ook voor de Hortus.

De Hortus is bovendien een voorbeeld en voortrekker in cultureel ondernemerschap, waar vele musea een voorbeeld aan kunnen nemen. Zo verdienen we voor het behoud en beheer van de Amsterdamse collecties in de Hortus, wereldwijd befaamd, ruim 75 procent zelf. Ook in de samenwerking met de zestien musea en twee theaters in de Plantage toont de Hortus zich een voortrekker. Dat blijkt ook in bewuste duurzame keuzes die we maken, waarmee we aansluiten bij het gemeentelijk beleid.

"Duurzame toekomst. Op het gebied van duurzaamheid maken we de komende vier jaar een inhaalslag. Amsterdam wil klimaatneutraal en duurzaam zijn. Niet alleen omdat dit wonen, verblijven, werken en recreëren in de stad aantrekkelijk maakt, maar ook omdat dit kosten bespaart, banen creëert en bedrijvigheid stimuleert."

4

De Hortus is een groene long in de Plantage. Onze bomen nemen CO₂ op. Het wagenpark van de Hortus is volledig elektrisch. Daarnaast hebben we samen met de Hermitage gewerkt aan het delen van hun warmte- en onze koude-opslag. Simpel gezegd levert de kunst van de Hermitage de warmte voor de tropische kassen van de Hortus en leveren wij koeling terug voor een aangenaam bezoekersklimaat in de tentoonstellingszalen. Deze innovatie, waar de gemeente al ruim twee jaar aan mee ontwikkelt, is in 2016 gerealiseerd met steun van het ministerie van OC&W, de Turing Foundation, de gemeente Amsterdam en de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus.

⁴ Gemeente Amsterdam, *Amsterdam is van iedereen. Coalitieakkoord 2014-2018*. (Amsterdam, 2014), https://www.amsterdam.nl/publish/pages/96325/coalitieakkoord_2014-2018.pdf. Pagina 26.

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

De Hortus geeft ook invulling aan de gemeentelijke ambitie zoals verwoord in Agenda Groen. De Hortus is al sinds 1638 de trotse tuin voor de Amsterdammer, 'een sieraad voor de stad'.

“Elke Amsterdammer moet binnen enkele minuten in een groene omgeving kunnen zijn.”

5

De Hortus biedt groen in de buurt voor Amsterdammers zonder tuin, zij stimuleert en beheert biologische diversiteit, zij versterkt het bewustzijn van het belang van groen voor de leefbare stad en is dankzij doordachte prijsdifferentiatie toegankelijk voor alle Amsterdammers.

In de Hortus-organisatie bieden we jaarlijks meerdere stageplaatsen aan om hoveniers, biologiestudenten, cultureel-erfgoedstudenten of horecastudenten te helpen praktijk- en werkervaring op te doen tijdens hun opleiding. Ook bieden we jaarlijks meerdere (re)integratieplaatsen.

In onze bedrijfsvoering streven we een zo'n duurzaam mogelijke werkwijze na. Dat komt tot uiting in grote en kleine maatregelen:

- Voor het behoud en beheer van de collectie gebruiken we uitsluitend biologische bestrijdingsmiddelen, zodat wij ook bijdragen aan een gezonde voedingsbodem voor onze 60.000 bijen.
- Onze kassen worden met ingang van 2017 verwarmd met restwarmte van de Hermitage. We leveren hoogwaardige koeling voor de expositiehallen vol kunst en bezoekers retour. Hiermee besparen we gas, 77.215 m³/jaar - de gasconsumptie van 54 woningen. We stoten jaarlijks 259 ton CO₂ minder uit. Samen met de Hermitage besparen we elektriciteit, 200.000 kWh/jaar – het verbruik van zestig woningen.
- We hebben een bescheiden elektrisch wagenpark: een bestelauto, elektrokar en -hoogwerker.
- De verlichting in de Hortus, zowel binnen als buiten, is vrijwel geheel energiezuinig.
- We gebruiken afbreekbaar plastic (uit aardappelzetmeel) voor de tassen in onze winkel en de lidmaatschapskaarten voor de Vereniging.
- In onze horeca werken we zo veel als mogelijk met biologische producten.

Als kleine, zakelijke, prijsbewuste en goed georganiseerde botanische tuin, delen we onze kennis:

- met andere tuinen (in de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen -NVBT, en Botanical Gardens Conservation International - BGCI),
- met andere musea (o.a. in het verband van de Plantage, de samenwerking van twintig musea en twee theaters in de Plantagebuurt in Amsterdam).

We gaan drie duurzame nieuwe partnerships aan

- bijvoorbeeld met een reisbureau om samen exclusieve maatwerk reis naar botanische en historische tuinen te maken voor de leden van de Vereniging
- met een koffie producent om de historische rol van onze Hortus voor de koffieculturen in Indonesië en Zuid Amerika uit te dragen
- met een onderzoeksinstituut

⁵ “Agenda Groen 2015 - 2018” Wethouder A. Choho

4.7 BeProefd

Onderdeel van onze merkontwikkeling is het welbewust zoeken van samenwerking met partners buiten ons 'reguliere' werkveld. Deze partners worden uiteraard getoetst aan onze kernwaarden Schoonheid, Kwaliteit en Harmonie. Partners moeten een vergelijkbaar DNA hebben: een zelfde missie of een gedeelde historie. Voor de Hortus betekenen deze samenwerkingen een versterking van het merk en meer promotie en bekendheid van de Hortus.

- De VPRO zendt veertig maal per jaar vanuit onze Hortus het programma 'Buitenhof' uit, een kwalitatief en spraakmakend programma dat al sinds 2011 met haar gasten het nieuws volgt en duidt vanuit de studio in de tuin.
- Westcord Hotels bouwt op Java een volledig energieneutraal Jakarta-hotel. De Hortus heeft geadviseerd bij de soortselectie voor de aanleg van een 300m² grote subtropische binnentuin.
- De Amsterdamse ijsmakers van IJscuypje maken ambachtelijk ijs van pure grondstoffen. Sinds 2015 is er een exclusieve Hortus-smaak aan het assortiment toegevoegd.
- Pappabubble maakt en verkoopt kleurrijke snoepjes. Begin 2015 kwam de eerste 'Hortusmix' op de markt, waarin smaken uit de planten in de tuin werden verwerkt. In 2016 kwam daar een tweede selectie bij met onder andere honingsmaak.
- Willems Vermoed is de eerste Nederlandse vermout, bedacht en geproduceerd door Selier Spirits van Paul Selier in Amsterdam. De vermout bevat 24 botanicals, waaronder wilde tijm en dennentoppen. Deze botanicals zijn geïnspireerd op en geselecteerd aan de hand van de collectie van de Hortus Botanicus.
- Botanical Boost van Etos. De drogisterijketen Eendracht, Toewijding, Overleg en Samenwerking, opgericht in 1919 door Philips voor het welzijn van de werknemers en hun families, kennen wij als Etos. Met de productlijn Botanical Boost zijn zij terug naar hun roots, met een vrijwel geheel op biologisch geteelde planten als ingrediënt voor hun wellnesslijn. De plantenselectie en de productiewijze, in combinatie met de historie van drogisterijketen Etos, sluiten aan bij de medicinale geschiedenis van de Hortus.

Tenslotte, omdat het waar is: *Natura Artis Magistra* ("de natuur is de leermeesteres van de kunst"), werken we veelvuldig samen met kunstenaars.

- Sinds 2016 is de Hortus partner in de International Garden Photographer of the Year (IGPOTY) en tonen we de prijswinnaars in onze tuin.
- Voor ons vriendenmagazine organiseren we een vriendenaanbieding, een speciaal voor ons gemaakt en op onze collectie geïnspireerd kunstwerk, in een kleine oplage tegen vriendenprijzen.
- Sinds de eerste editie van het Amsterdam Lightfestival in 2011 doet de Hortus mee aan de Illuminade, de wandelroute die de bezoeker door ons deel van de stad leidt.
- In 2010 is in de Oranjerie het monumentale kunstwerk *Capitulare de Villis* ('de stadstuin') van Claudy Jongstra gerealiseerd, een ode aan de Hortus en de seizoenen.
- Al dertien jaar is de Hortus Botanicus Amsterdam een van de partners van het 'Hortus Festival' waarbij jaarlijks zes concerten in de Palmenkas worden georganiseerd.

5 STAFDELING

5.1 Financiën

In de afgelopen jaren is de positie van de financiële afdeling veranderd van een ondersteunende dienst en onderdeel van de backoffice, naar een sleutelpositie binnen de organisatie en in de communicatie met de buitenwereld.

- **Begroting en budgettering:** elk jaar.
- **Sturing:** de week-, maand-, kwartaal- en jaarrapportages zijn voor de organisatie cruciaal om tussentijds bij te kunnen sturen.
- **Communicatie met crediteuren en debiteuren:** betaaltermijn van maximaal dertig dagen.
- **Meebewegen:** aanpassingen aan de veranderende technologische mogelijkheden, pinbetalingen, digitaal factureren en facturen ontvangen en verwerken worden toegepast op basis van bewezen efficiency van programma's.
- **Voorzieningen:** voor het opvangen van tegenvallers onderhoud de Hortus
 - Om het voortbestaan van de Stichting te waarborgen en eventuele tegenvallers op te kunnen vangen is er besloten een continuïteitsreserve te vormen. Het is een buffer voor een jaar met slecht weer. Het weer beïnvloedt de kosten van de Hortus, met name door incidenteel hogere energiekosten bij slecht weer. Tegelijkertijd zijn de bezoekersopbrengsten lager bij slecht weer. Ook bij onvoorziene calamiteiten, brand, rampen, die van invloed zijn op de bedrijfsvoering zorgt deze voorziening voor continuïteit
 - een meerjarenonderhoudsvoorziening - de acht rijksmonumenten zijn een lust voor de bezoeker, maar een last voor de organisatie door de hoge onderhoudskosten. Ouderdom in combinatie met de hoge normen die voor rijksmonumenten gehanteerd worden, veroorzaken hoge kosten. Deze zijn slechts beperkt uit incidentele subsidies te dekken.
- **Beloningsbeleid:** het bestuur van de Stichting bestaat uit één persoon, ingeschaald in schaal 14 volgens de cao Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening. De werkzaamheden van de leden van de Raad van toezicht zijn onbezoldigd. Het personeel van de Hortus volgt de cao Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening (W&MD) of de cao Horeca.

5.2 ICT

Automatisering is bij de Hortus niet meer weg te denken. Computers en elektronica en verschillende softwarepakketten houden kantoor, tuin en horeca draaiend.

We streven naar vermindering van het papierverbruik, optimalisatie en upgrading van systemen zonder dure investeringen en uitfasen van oude componenten. Het monumentale en ruim honderd jaar oude gebouw, van ver voor de introductie van de computer, biedt uitdagingen wat betreft de infrastructuur. Met name de bekabeling kent zijn beperkingen, maar de overstap naar volledig draadloos is nog niet nabij.

Wat de automatisering betreft loopt de Hortus niet voorop, maar kijken we vooral naar beproefde technieken. De Hortus heeft de status van een culturele Algemeen Nut Beogende Instelling. Deze ANBI-status biedt toegang tot de sponsorprogramma's van Techsoup Nederland. Zij bieden software (licenties) en hardware tegen gereduceerde kosten. In het kader hiervan zijn we overgaan van een "exchange server op locatie" naar Office365 in de 'cloud'. Een besparing van zowel energie als licentie- en onderhoudskosten van de server.

5.3 Directiesecretariaat en office management

Het directiesecretariaat en office management worden ingevuld door de directiesecretaresse en drie man in de Technische Dienst. Samen zorgen zij dat de organisatie blijft draaien:

postverwerking, telefoonbeantwoording, agendabeheer, verslaglegging en archivering, kantinebeheer, schoonmaak van de kantoren, dagelijks conciërgewerk en klein technisch onderhoud. Ook klein en middelgroot onderhoud wordt bij dit team aanbesteed. Te denken valt aan lekkages, achterstallig of slecht schilderwerk, technische installaties, tuinmeubilair, verlichting en inrichting.

Voor zwaar werk worden til-/graafmachines en hoogwerkers per gelegenheid gehuurd. Dit levert een aanzienlijke besparing en efficiënt gebruik op.

6 ONS COMMITMENT

Tuin, collectie en gebouwen in goede, opgeruimde en schone staat, 365 dagen per jaar te presenteren.

Kwaliteitsverbetering vóór groei bezoekersaantallen

Kwaliteitsverbetering door dienstverlening

Investeren in de relatie met wetenschappelijke Botanische instituten

Optimale toegankelijkheid voor scholen

Het versterken van het Hortuskarakter in onze winkel

De Orangerie upgraden tot lunch restaurant

Exclusiviteit en inclusiviteit, hoogstaand en laagdrempelig

Investeren in kennis van de behoeften van onze klanten

Elke klacht is serieus en we reageren binnen een week

Investeren in het versterken van het DNA

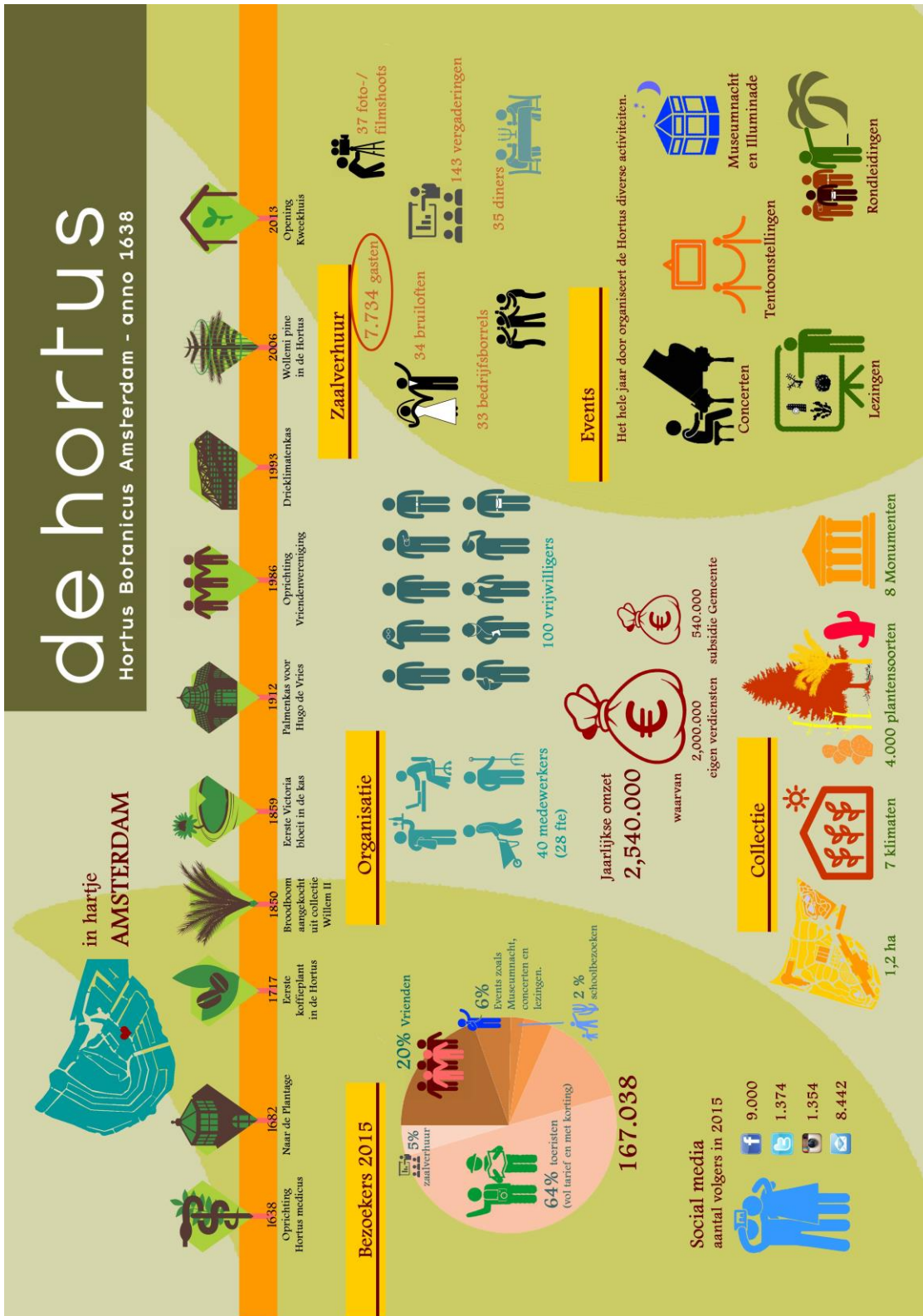
Bijdragen aan een stabiel ledenbestand van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus

Drie duurzame nieuwe partnerships

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

7 BIJLAGEN

7.1 Stichting Hortus Botanicus Amsterdam Begroting 2017

	Begroting 2017
Opbrengsten	
Entreegelden	780.000
Entreegelden Vrienden	32.075
Exploitatie Hugo de Vriesgebouw	108.000
Exploitatie Evenementenzaal	86.000
Exploitatiesubsidie Gem. Ams	463.950
Exploitatiebijdrage Vrienden	200.000
	1.670.025
Exploitatie Museumcafé	(marge) 430.000
Exploitatie Zaalverhuur	(marge) 140.000
Exploitatie Winkel	(marge) 95.000
	665.000
Giften en legaten	7.500
Rentebaten	3.500
Subsidie ID medewerkers	0
Bijdrage vrienden magazine	11.000
Educatie	17.500
Overige inkomsten	36.975
	76.475
Totaal opbrengsten	2.411.500
Bedrijfskosten	
Personeelskosten	1.532.500
Huisvestingskosten	120.000
Evenementenzaal	76.500
Energiekosten	90.000
Dotatie voorziening groot onderhoud	87.000
Dotatie voorziening personeel	0
Tuin	72.000
Werkplaats	5.000
Kantoorkosten	55.000
Algemene kosten	65.000
Wetenschap	10.000
Marketing/Communicatie	55.000
Programmering	38.000
Financieringskosten	5.000
Educatie	16.500
Afschrijvingen	124.000
Totaal bedrijfskosten	2.351.500
Bedrijfsresultaat	60.000
Diverse baten	
Diverse lasten	
Netto Resultaat	60.000
Aanwending resultaat:	
Aflossing leningen WKO project	-20.000
<i>Ten uitvoer brengen voorstellen beleidsplan:</i>	
Investering verbetering entree Hortus	-25.000
Ontwikkelen audio tour	-15.000
Netto Resultaat	0

Uitgangspunten begroting 2017

Inkomsten

- In de begroting van 2017 is de entreprijs verhoogd met € 0,50. De prijs voor de entree wordt verhoogd van € 8,50 naar € 9,00. Bij het bepalen van de entree inkomsten zijn wij ervanuit gegaan dat dit geen invloed zal hebben op het aantal bezoekers aan de tuin;
- De bijdragen van de Vrienden vereniging is gelijk gebleven.
- De bijdrage van de Gemeente Amsterdam is verlaagd. In de subsidie van de Gemeente Amsterdam was een bedrag van € 77.000 meegenomen voor de aflossing en rente van de lening die wij in het verleden van de Gemeente hadden ontvangen. De lening is in zijn geheel afgelost en de subsidie bijdrage van de Gemeente is met dit bedrag verminderd;
- De overige inkomsten hebben wij nagenoeg gelijk gehouden.

Kosten

- Bij het begroten van de personeelskosten is rekening gehouden met eventuele periodieken waar medewerkers recht op hebben, 2% salarisverhoging voor de horecamedewerkers die langer dan een jaar in dienst zijn;
- Bij de kosten voor de evenementenzaal is rekening gehouden met de huurverhogingen;
- De dotatie voor de voorziening groot onderhoud is in de begroting gelijk gehouden. Dit bedrag is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) dat in samenwerking met de Gemeente Amsterdam in 2013 is vastgesteld. Eind dit jaar/begin 2017 zal het MJOP opnieuw worden beoordeeld en zal de hoogte van de voorziening groot onderhoud opnieuw bepaald worden. Indien nodig zal de begroting worden bijgesteld;

Aanwending bruto resultaat

De extra inkomsten die verwacht worden uit de prijsverhogingen in 2017 zal voor de volgende zaken aangewend worden:

- Aflossing leningen die wij ontvangen hebben voor het WKO project;
- In dit beleidsplan zijn de plannen voor de komende vijf jaar uitgewerkt. In de komende jaren zullen deze plannen vorm gaan krijgen. Voor 2017 houdt dit in dat aan de uitvoering wordt gewerkt van de volgende plannen:
Het aanpassen van de entree, waardoor de doorstroming op drukke dagen verbeterd zal worden en de mogelijkheid wordt geboden om gebruik te maken van digitale toegangsbewijzen;
Het bieden van een audio tour aan onze bezoekers;

Vennootschapsbelasting

- In de begroting van 2017 is geen rekening gehouden met vennootschapsbelasting. Wij gaan er vanuit dat de Hortus niet vennootschapsbelastingplichtig is. Ons standpunt wordt nog dit jaar, door onze belastingadviseur voorgelegd aan de belastingdienst.
Indien de belastinginspecteur van mening is dat de Hortus belastingplichtig is, zal de begroting bijgesteld worden.

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

7.2 Stichting Hortus Botanicus Amsterdam Meerjarenraming 2017 -2021

Stichting Hortus Botanicus Amsterdam Meerjarenraming 2017 -2021					
	Begroting	Meerjarenraming			
	2017	2018	2019	2020	2021
Opbrengsten					
Entreegelden	780.000	780.000	830.000	830.000	830.000
Entreegelden Vrienden	32.075	32.075	32.075	32.075	32.075
Exploitatie Hugo de Vriesgebouw	108.000	110.000	111.000	113.000	114.500
Exploitatie Evenementenzaal	86.000	86.000	86.000	86.000	86.000
Exploitatiesubsidie Gem. Ams	463.950	463.950	463.950	463.950	463.950
Explootatiebijdrage Vrienden	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
	<u>1.670.025</u>	<u>1.672.025</u>	<u>1.723.025</u>	<u>1.725.025</u>	<u>1.726.525</u>
Exploitatie Museumcafe (marge)	430.000	430.000	435.000	435.000	435.000
Exploitatie Zaalverhuur (marge)	140.000	145.000	145.000	147.500	150.000
Exploitatie Winkel (marge)	95.000	95.000	100.000	102.500	105.000
	<u>665.000</u>	<u>670.000</u>	<u>680.000</u>	<u>685.000</u>	<u>690.000</u>
Giften en legaten	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Rentebaten	3.500	2.875	2.800	2.500	2.500
Bijdrage vrienden magazine	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Educatie	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500
Overige inkomsten	36.975	35.000	35.000	35.000	35.000
	<u>76.475</u>	<u>73.875</u>	<u>73.800</u>	<u>73.500</u>	<u>73.500</u>
Totaal opbrengsten	2.411.500	2.415.900	2.476.825	2.483.525	2.490.025
Bedrijfskosten					
Personeelskosten	1.532.500	1.550.000	1.550.425	1.567.000	1.570.500
Huisvestingskosten	120.000	120.000	122.500	122.500	122.500
Evenementenzaal	76.500	76.500	77.000	77.500	77.500
Energiekosten	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000
Dotatie voorziening groot onderhoud	87.000	87.000	87.000	87.000	87.000
Tuin	72.000	72.000	72.000	74.000	74.000
Werkplaats	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Kantoorkosten	55.000	55.000	55.000	60.000	60.000
Algemene kosten	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
Wetenschap	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Marketing/Communicatie	55.000	55.000	55.000	60.000	60.000
Programmering	38.000	38.000	40.000	40.000	40.000
Financieringskosten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Educatie	16.500	18.000	18.000	18.000	18.500
Afschrijvingen	124.000	122.400	122.400	122.525	122.525
	<u>2.351.500</u>	<u>2.368.900</u>	<u>2.374.325</u>	<u>2.403.525</u>	<u>2.407.525</u>
Totaal bedrijfskosten	2.351.500	2.368.900	2.374.325	2.403.525	2.407.525
Bedrijfsresultaat	60.000	47.000	102.500	80.000	82.500
Aanwending bruto resultaat:					
Aflossing leningen WKO project	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
<i>Ten uitvoer brengen voorstellen beleidsplan:</i>					
Investering verbetering entree Hortus	-25.000	-27.000			
Ontwikkelen (audiovisuele) tour	-15.000				
Overig			-32.500	-10.000	-12.500
Kasstroom voor groot onderhoud en investeringen in de monumentale gebouwen	0	0	-50.000	-50.000	-50.000
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Uitgangspunten meerjarenraming 2017 - 2021

Inkomsten

- In de meerjarenbegroting is er op twee momenten een prijsverhoging doorgevoerd. In 2017 zal de prijs voor de entree verhoogd worden met € 0,50. De prijs gaat omhoog van € 8,50 naar € 9,00. In 2019 zal de prijs nogmaals met € 0,50 verhoogd worden naar € 9,50. Bij het opstellen van deze meerjarenraming zijn wij ervanuit gegaan dat dit geen invloed zal hebben op het aantal bezoekers aan de tuin. Het aantal bezoekers is voor de gehele periode gelijk gebleven;
- De bijdragen van de Vrienden vereniging en de Gemeente Amsterdam hebben wij voor de komende jaren gelijk gehouden.
- De overige inkomsten hebben wij nagenoeg gelijk gehouden.

Kosten

- Bij personeelskosten is rekening gehouden met algehele verhogingen en eventuele periodieken waar sommige personeelsleden recht op hebben;
- Bij de kosten voor de evenementenzaal is rekening gehouden met de huurverhogingen;
- De dotatie voor de voorziening groot onderhoud is in deze meerjarenraming gelijk gehouden. Dit bedrag is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) dat in samenwerking met de Gemeente Amsterdam in 2013 is vastgesteld. Eind dit jaar/begin 2017 zal het MJOP opnieuw worden beoordeeld en zal de hoogte van de voorziening groot onderhoud opnieuw bepaald worden. Indien nodig zal de meerjarenraming worden bijgesteld;

Aanwending bruto resultaat

De extra inkomsten die verwacht worden uit de prijsverhogingen in 2017 en 2019, zullen voor de volgende zaken aangewend worden:

- Aflossing leningen die wij ontvangen hebben voor het WKO project;
- In dit beleidsplan zijn de plannen voor de komende vijf jaar uitgewerkt. In de komende jaren zullen deze plannen vorm gaan krijgen. Voorbeelden zijn:
Het aanpassen van de entree, waardoor de doorstroming op drukke dagen verbeterd zal worden en de mogelijkheid wordt geboden om gebruik te maken van digitale toegangsbewijzen;
Het bieden van een audio tour aan onze bezoekers;
Het bieden van een aangepast en uitgebreid educatief aanbod;
Het vormen van een spaarpot om het noodzakelijk jaarlijks groot onderhoud uit te kunnen voeren;

Vennootschapsbelasting

- In de meerjarenraming is geen rekening gehouden met vennootschapsbelasting. Wij gaan er vanuit dat de Hortus niet vennootschapsbelastingplichtig is. Ons standpunt wordt nog dit jaar, door onze belastingadviseur voorgelegd aan de belastingdienst. Indien de belastinginspecteur van mening is dat de Hortus belastingplichtig is, zal de meerjarenbegroting bijgesteld worden.

7.3 Benchmark musea

Op basis van jaarverslagen 2015	Omzet Miljoen €	Eigen inkomsten	%	Subsidies Miljoen €	%
Hermitage (2014)	6,97	6,97	100%	0	0%
Artis Natura Magistra	25,66	20,90	81%	4,76	19%
Stichting Arcam	0,90	0,71	79%	0,19	21%
FOAM	3,34	2,62	78%	0,72	22%
Stichting Hortus Botanicus Amsterdam	2,50	1,95	78%	0,55	22%
Verzetsmuseum Amsterdam	1,47	1,09	74%	0,38	26%
NEMO	12,35	8,95	72%	3,40	28%
Amsterdam Museum***	15,60	5,70	18%	9,90	31%
Hortus Botanicus Leiden	1,52	0,94	62%	0,58	38%
museum het Schip	0,47	0,25	53%	0,22	47%
Eye	16,54	7,30	44%	9,24	56%
Van Eesterenmuseum	0,25	0,11	44%	0,14	56%
Stedelijk Museum Amsterdam*	32,15	13,94	43%	18,21	57%
Het Scheepvaartmuseum	15,50	4,93	32%	10,57	68%
Joods Historisch Kwartier**	6,90	1,70	25%	5,20	75%

* jaarrekening 2014, 2015 nog niet op website

** Joods Historisch Museum

Portugese Synagoge

Hollandse Schouwburg

*** Amsterdam museum

Onse Lieve Heer op Solder

Willet Holthuysen

Bijbels Museum

Prijsoverzicht 2016

Volwassene	€ 8,50
Studentenkaart	€ 5,00
CJP/65+	€ 4,50
Kind 5 t/m 14 jaar	€ 4,50
Stadspas	€ 1,00
Toeslag tekenen in de tuin	€ 1,00
Groepen ¹	€ 5,00
Trouw/verlovingsreportage ²	€ 50,00
Entree + luncharrangement	€ 28,50

Rondleidingen

Zondagmiddag Gratis (+ toegangsprijs)	€ 0,00
Groep overdag € 60,- (+ toegangsprijs) ³	€ 60,00
Groep 's avonds i.c.m. feest	€ 35,00
Fotoshoot (tot 10 personen) excl btw, per uur ⁴	€ 150,00
Filmopnames (tot 10 personen) excl btw per uur ⁴	€ 150,00

Jaarkaart leden Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus ⁵

Eenpersoonskaart 2016	€ 32,00
Familiekaart 2016	€ 64,00

Gratis toegang ⁶

Rolstoelbegeleiders	€ 0,00
Nationale en internationale perskaarthouders	€ 0,00
Houders ICOM kaart	€ 0,00
Biologie studenten van de UVA (aantoonbaar met collegekaart)	€ 0,00
Vriendenkaarthouders van de volgende instellingen	€ 0,00
Hortus Botanicus Leiden,	€ 0,00
Botanische tuinen landbouwuniversiteit Wageningen	€ 0,00
Botanische tuin Radboud Universiteit Nijmegen	€ 0,00
Botanische tuin TU Delft	€ 0,00
Pinetum Blijdenstein Hilversum	€ 0,00

Opmerkingen

- 1) Groepskorting alleen voor groepen van 15 personen of meer, tevoren telefonisch aangemeld.
- 2) De entreprijs geldt voor het bruidspaar, de fotograaf en eventuele bruidskinderen. Voor overige leden van het gezelschap geldt de reguliere toegangsprijs. Trouw- en verlovingsreportages zijn mogelijk binnen de reguliere openingstijden. Voor trouwreportages hoeft niet vooraf gereserveerd te worden.
- 3) Een groep bestaat uit maximaal 15 deelnemers per rondleider. Bij meer deelnemers worden extra rondleiders ingezet, dus extra groepen gevormd.
- 4) Bij een crew groter dan 10 personen tarief op aanvraag.
- 5) Het Hortusrestaurant is alleen toegankelijk voor bezoekers van de Hortus. Reserveren voor lunch in het hortusrestaurant is mogelijk
- 6) De Museumjaarkaart is niet geldig bij de Hortus.

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

7.4 Benchmark entreprijzen botanische tuinen

Tweejaarlijks vergelijken we op basis van gepubliceerde jaarverslagen de financiële en performance-positie van de Hortus met 1) een selectie van nationale en internationale botanische tuinen en 2) een selectie van musea in Amsterdam.

	2010	2016
Prijzen Botanische Tuinen in Europa		
Basel	€ 0,00	€ 0,00
Bern	€ 0,00	€ 0,00
Bonn	€ 0,00	€ 0,00
Dublin	€ 0,00	€ 0,00
Edinburgh	€ 0,00	€ 0,00
Heidelberg	€ 0,00	€ 0,00
Kopenhagen	€ 0,00	€ 0,00
Rouen	€ 0,00	€ 0,00
Trondheim	€ 0,00	€ 0,00
Wageningen	€ 0,00	€ 0,00
Wenen	€ 0,00	€ 0,00
Zagreb	€ 0,00	€ 0,00
Zurich	€ 0,00	€ 0,00
Delft	€ 2,00	€ 4,00
Bonn	€ 2,00	€ 3,00
Cordoba	€ 2,00	€ 3,00
Lissabon	€ 2,00	€ 2,00
Madrid	€ 2,50	€ 4,00
Barcelona	€ 3,50	€ 3,50
Rome	€ 4,00	€ 8,00
Padua	€ 4,00	€ 10,00
Uppsala	€ 4,33	€ 8,42
Cambridge	€ 4,38	€ 5,85
Groningen, Haren	€ 4,50	€ 8,50
Kalmthout	€ 5,00	€ 7,00
Meisse	€ 5,00	€ 7,00
Frankfurt (Palmengarten)	€ 5,00	€ 7,00
Munchen	€ 5,00	€ 4,50
Bailleul	€ 5,00	€ 3,00
Leiden	€ 6,00	€ 7,50
Berlijn	€ 6,00	€ 6,00
Utrecht	€ 6,50	€ 7,50
Monaco	€ 7,00	€ 7,20
Amsterdam	€ 7,50	€ 8,50
London, Kew Gardens	€ 14,78	€ 17,50

7.5 Benchmark entreprijzen musea Amsterdam

	2010	2016
Toegangsprijzen musea in Amsterdam uitgaand van de volle prijs		
Amsterdam Museum	€ 10,00	€ 12,50
Anne Frankhuis	€ 8,50	€ 9,00
Artis	€ 18,50	€ 20,50
Hermitage	€ 15,00	€ 17,50
Hortus Botanicus Amsterdam	€ 7,50	€ 8,50
Joods Cultureel Kwartier		€ 15,00
JHM*	€ 9,00	
Hollandse Schouwburg*	€ 0,00	
Portugese Synagoge*	€ 6,50	
KIT	€ 7,50	€ 15,00
Koninklijk Paleis	€ 7,50	€ 10,00
Nemo	€ 12,50	€ 15,00
Rembrandthuis	€ 9,00	€ 13,00
Verzetsmuseum	€ 7,50	€ 10,00
*Samen toegankelijk met één ticket		

7.6 Samenwerken omdat je samen sterker staat

Als Hortus hebben we in de loop der jaren veel kennis en ervaring opgedaan. Wij zijn ons bewust van deze kennis en delen deze graag met anderen, waarbij wij weer leren van hen. Hieronder een overzicht van de belangrijkste partners.

- Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Hortus, grondlegger van de zelfstandige Hortus Botanicus in 1986. Met 8.000 betalende leden één van de grootste en actiefste vriendenverenigingen van Nederland. Met jaarlijkse en incidentele bijdragen draagt zij actief bij aan de instandhouding van de Hortus Botanicus Amsterdam.
- Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT). Binnen de NVBT speelt onze Hortus een belangrijke rol. We hebben twee jaar geïnvesteerd in een fte om een subsidie van de Stichting Doen voor de vereniging te realiseren. Daarnaast leveren we een bijdrage aan het bestuur, de inhoudelijke ontwikkeling, deelname aan de visitatiecommissie die de tuinen beoordeelt en de publiciteit van de vereniging.
- De Plantage Amsterdam is een samenwerkingsverband tussen twintig culturele instellingen in de oostelijke binnenstad: de Appel arts centre, Architectuurcentrum Amsterdam, Gassan Diamonds, Hermitage Amsterdam, Hollanders van de Gouden Eeuw, Outsider Art Museum, Hortus Botanicus Amsterdam, Koninklijk Theater Carré, Micropia, Museum Het Rembrandthuis, Nationale Opera & Ballet, Natura Artis Magistra, Het Scheepvaartmuseum, NEMO Science Museum, Tropenmuseum, Verzetsmuseum Amsterdam en het Joods Cultureel Kwartier – Joods Historisch Museum, Portugese Synagoge, Hollandsche Schouwburg en Nationaal Holocaust Museum. De Hortus is vertegenwoordigd in het bestuur en medewerkers spelen een actieve rol in de werkgroepen Marketing, Gezamenlijke inkoop en Personeelzaken.
- Botanical Gardens Conservation International (BGCI) is een ledenorganisatie die een netwerk van 500 botanische tuinen uit meer dan honderd landen vertegenwoordigt. Samen streven de tuinen ernaar alle plantensoorten van de wereld te verzamelen, te behouden, te beheren en op te kweken als een verzekeringspolis tegen het uitsterven van soorten in het wild. Wij onderschrijven de visie en de missie van de BGCI: *Our vision is a world in which plant diversity is valued, secure and supporting all life. To create this world our mission is: "To mobilize botanic gardens and engage partners in securing plant diversity for the well-being of people and the planet".*
- We zijn partner van het Amsterdams Natuur Milieu Educatie Centrum (ANMEC) en Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) in het project 'Gezonde Voeding'.
- De Hortus is een van de 44 leden van het Overleg Amsterdamse Musea (OAM) en het Marketing Overleg Amsterdamse Musea (MOAM).
- Het Amsterdamse Onderwijs is een belangrijke partner van de Hortus, we werken samen met het Primair Onderwijs (jaarlijks zestig klassen met drie per groep aangepaste programma's) en het Voortgezet Onderwijs (jaarlijks 25 klassen met vijf per leeftijd en onderwijsvorm aangepaste programma's).
- De Hortus deelt haar kennis ook met het Wetenschappelijk Onderwijs en werkt structureel samen met de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit, Amsterdam University College (AUC) en Naturalis Biodiversity Centre. We leveren bijdragen aan de onderwijselementen 'Biologie van Planten', 'Tropical Ecology' het vak 'Cyclus van het Leven', 'Plant biology and ecology' en 'Plant Families of the Tropics'.
- We zijn partner in de International Garden Photographer of the Year (IGPOTY). Samen met The National Trust, Kew Gardens, The English Garden, Parques de Sintra, Gotenborgs Botaniska Tradgard, The Beth Ghatto Gardens, The Royal Photographic Society en Schlosspark Dennenlohe.

7.7 Het educatieve aanbod

De ontwikkeling van het aanbod in de komende vijf jaar bestaat uit de onderstaande elementen.

Primair onderwijs

Productdoelstelling:

- nieuw lesproject Klimaten (groep 7 en 8);
- nieuw lesproject voor groep 1, 2 en 3;
- nieuwe groepsspeurtocht “Ik ga op reis en ik neem mee...”.

Kwantitatieve doelstelling:

- Jaarlijks zestig klassen, waarvan vier nieuwe scholen die niet eerder zijn geweest.

Voortgezet onderwijs

Productdoelstelling:

- Huidige lesbrieven voor zowel VMBO/HAVO/VWO-niveau beschikbaar maken.
- Lesbrieven modulair aanbieden, aansluiten op lesbehoefte en keuzevrijheid van docenten.
- Eens per twee jaar een docentenbijeenkomst voor extra training/bijscholing docenten.

Kwantitatieve doelstelling:

- Jaarlijks 25 klassen.
- Eens per twee jaar een docentenbijeenkomst voor extra training/bijscholing docenten.

Beroepsonderwijs/hoger onderwijs

Productdoelstelling:

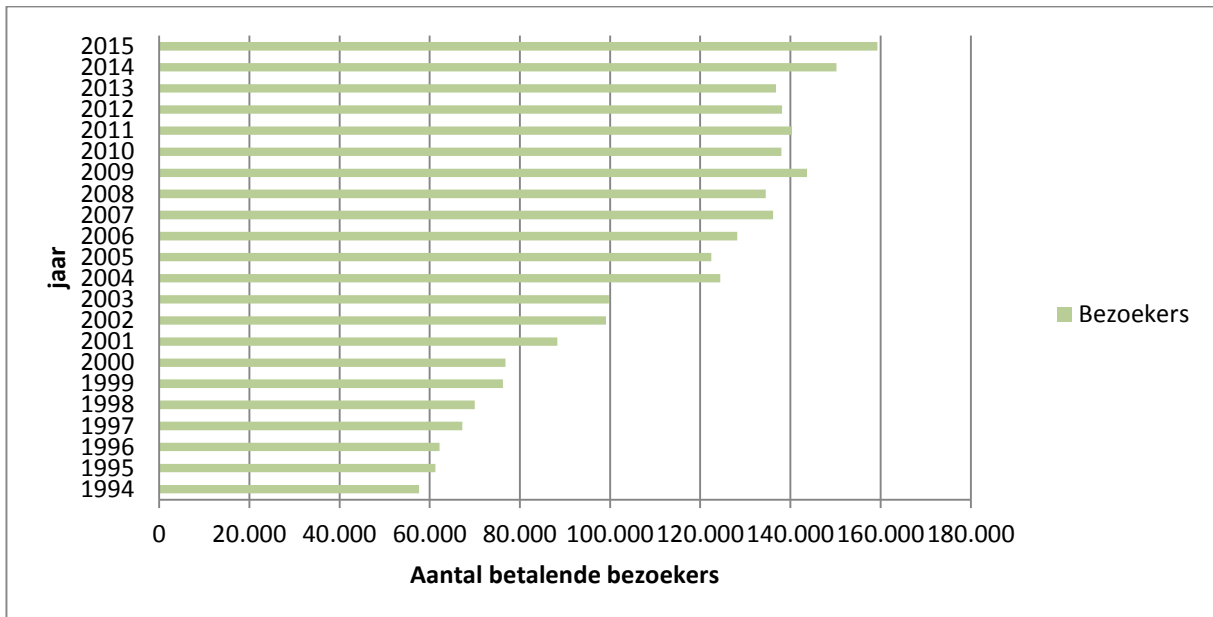
- Ontwikkeling nieuw lesprogramma voor middelbaar beroepsonderwijs (MBO).
- Huidig lesaanbod actualiseren in samenwerking met partners (UVA/VU/AUC).
- Lesdagen in de Hortus die aansluiten op het curriculum van UVA, AUC en VU.

Kwantitatieve doelstelling:

- Drie lesdagen voor biologiestudenten per jaar.

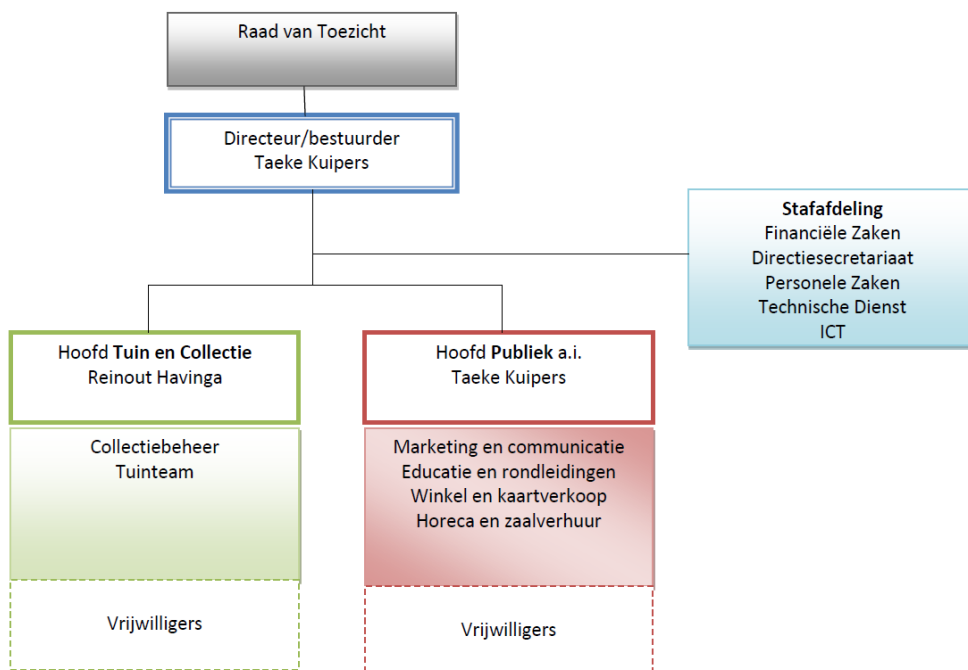
We bieden leerplaatsen *on the job* aan: van snuffelstages tot werkervaringsplaatsen. Zowel in het tuinonderhoud (hoveniersopleidingen) de Oranjerie (horeca-vakopleidingen) als bij Educatie en Programmering (o.a Reinwardt Academie, Hoge School voor Kunsten Amsterdam). Doelstelling is minimaal twee stagiairs per jaar.

7.8 Bezoekersaantallen 1994-2015

7.9 De mensen die het doen

De Hortus met zijn circa 23 fte is een kleine organisatie en heeft een daarbij passende organisatiestructuur.

De organisatie kent de volgende overlegstructuur:

Bestuur van de Stichting Hortus Botanicus wordt gevormd door de directeur. De Raad van Toezicht vergadert vier- tot vijfmaal per jaar. De agenda voor deze vergaderingen wordt door de directeur en de voorzitter van het RvT voorbereid, in concept verspreid en in de vergadering vastgesteld. Het lidmaatschap van de RvT is onbezoldigd.

De personeelsvergadering: een bijeenkomst van de werkgever met alle werknemers, die in werktijd plaatsvindt. In deze vergadering worden de werknemers geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de onderneming. Ook vraagt de werkgever advies over beslissingen die belangrijke gevolgen voor de werknemers kunnen hebben. Alle aanwezigen kunnen hun standpunten naar voren brengen en mogen voorstellen doen. Deze vergaderingen vinden twee- tot viermaal per jaar plaats. De agenda wordt door het Management Team voorbereid en in concept aan de medewerkers voorgelegd, die hun eigen punten kunnen voorstellen.

Management Team: bestaat uit directeur en de hoofden van de afdelingen 'Publiek' en 'Tuin en collecties', en de medewerker Personeelszaken. De financieel adviseur zit op verzoek van de directeur aan bij de MT-vergaderingen (NB: de functie van hoofd Publiek wordt in verband met de bezuinigingen ad interim vervuld door de directeur). Het MT vergadert eens in de vier weken. Hier wordt het beleid voorbereid en vastgesteld, de jaarbegrotingen opgesteld en de dagelijkse leiding besproken.

Strategisch Overleg: het management team belegt driemaal per jaar het Strategisch Overleg. Hierin wordt het Management Team aangevuld met vertegenwoordigers uit de Stafafdeling (een medewerker financiën, P&O, facility manager, directiesecretariaat, ICT), de collectiebeheerder en de teamleider Tuin en de leden van het team Publiek (Horeca, Marketing en Communicatie, Educatie en Winkel).

de hortus

Hortus Botanicus Amsterdam - anno 1638

Afdeling Tuin en Collectie: deze afdeling is verantwoordelijk voor het intellectuele, fysieke en administratieve beheer van de collectie en kent diverse overleggen:

- Tuinteam, bestaande uit het hoofd van de afdeling, de teamleider Tuin en de tuinmedewerkers. Vergadert eens in de twee weken.
- Tuin en Collectie, bestaande uit het hoofd van de afdeling, de teamleider Tuin en de collectiebeheerder, vergadert eens per twee weken.
- Vrijwilligersoverleg, bestaande uit de teamleider Tuin, de educatoren en de winkelcoördinator, vergadert tweemaal per jaar.

Afdeling Publiek: functioneert feitelijk als front office en bestaat uit de disciplines marketing en communicatie, horeca, winkel, educatie en telefonie. Hier vindt de primaire interactie met ons publiek plaats.

- Het team vergadert eens in de twee weken.
- Zo vaak als nodig, maar minimaal eens in de twee weken vindt bilateraal overleg plaats tussen het hoofd van de afdeling en de verschillende medewerkers.
- Vrijwilligersoverleg winkel en kaartverkoop.
- Vrijwilligersoverleg educatie.
- Vrijwilligersoverleg rondleiders.

Afstemmingsoverleg Tuin en Collectie/Publiek:

Dit overleg vindt eenmaal in de vier weken plaats.

Programmaoverleg: afdeling-overstijgend, minimaal tweemaal per jaar, met de bedoeling om in november van het lopende jaar het programma voor het komende jaar gereed te hebben.

Directeur en Stafafdeling: wekelijks bilateraal overleg met de verschillende disciplines. Daarnaast zijn er nog de 'Personeelsdag' (jaarlijks in september) en de 'Kerstviering' waarbij personeel en alle vrijwilligers uitgenodigd worden.